

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΤΑΞΗ: Β΄ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 31-05-2012

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 2 ώρες και 30 λεπτά

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη και έξι (6) σελίδες.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 μονάδες)

Να απαντήσετε ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ και στις δυο ερωτήσεις.

- A1.** Κάθε προσωπικότητα της στήλης Α΄ αντιστοιχεί με μια ιδιότητα της στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τα γράμματα της στήλης Α΄ και δίπλα από το καθένα τον αριθμό της στήλης Β΄, που αντιστοιχεί με τη σωστή απάντηση.
(**Προσοχή:** περισεύουν δύο στοιχεία της στήλης Β΄)

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
Α. Λεονάρντο ντα Βίντσι	1. Τοποτηρητής της Κύπρου
Β. Λεόντιος Μαχαιράς	2. Εφευρέτης τυπογραφίας
Γ. Βολταίρος	3. Ιταλός ποιητής
Δ. Ιωάννης Γουτεμβέργιος	4. Χρονογράφος
Ε. Φερδινάνδος Μαγγελάνος	5. Εκπρόσωπος του Διαφωτισμού
	6. Ζωγράφος της Αναγέννησης
	7. Πορτογάλος εξερευνητής

(5 χ 2 μον. = 10 μονάδες)

- A2.** Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή λάθος, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «ορθό» ή «λάθος», δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- Α) Το ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων ονομάζεται «Εγίρα».
 Β) Η ανέγερση κάστρων και μοναστηριών σε νευραλγικά σημεία της Κύπρου εξυπηρετούσε τις στρατιωτικοπολιτικές ανάγκες της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.
 Γ) Η Βασιλίλη κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης έγινε σύμβολο της απολυταρχικής καταπίεσης, αφού χρησίμευε ως φυλακή για τους αντιφρούντες.
 Δ) Ένα από τα νομοθετικά έργα της Μακεδονικής Δυναστείας ήταν ο Πρόχειρος Νόμος.
 Ε) Η απελευθέρωση της Κύπρου από τους Άραβες πραγματοποιείται επί Νικηφόρου Φωκά.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 μονάδες)

Να απαντήσετε σε **ΤΡΕΙΣ (3)** από τις τέσσερις ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

- α. «**Το κίνημα του Θωμά του Σλάβου**» (Πότε και πού εκδηλώθηκε, ποιοι συμμετείχαν, ποιο το αποτέλεσμα του)
- β. «**Μετοικεσία των Κυπρίων**» (ορισμός, ποιος την πραγματοποίησε, πότε και για ποιους λόγους)
- γ. «**Βιομηχανική Επανάσταση**» (περιεχόμενο όρου, από πού ξεκίνησε, πότε και γιατί).

(3 χ 5 μον. = 15 μονάδες)

B2. Να γράψετε ένα κείμενο έκτασης 150 – 200 λέξεων στο οποίο να παρουσιάσετε τα σημαντικότερα αίτια που οδήγησαν στην άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το 1453.

(15 μονάδες)

B3. Να γράψετε ένα κείμενο έκτασης 150 – 200 λέξεων στο οποίο να παρουσιάσετε τα σημαντικότερα αίτια που οδήγησαν στο κίνημα της Εικονομαχίας και στη συνέχεια να εξηγήσετε πώς έληξε το ζήτημα των εικόνων. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά και οι παρακάτω όροι/έννοιες:

Πολιτική αναγκαιότητα	Ανεικονικές αντιλήψεις
------------------------------	-------------------------------

(15 μονάδες)

B4. Να γράψετε ένα κείμενο έκτασης 180 – 230 λέξεων στο οποίο να αναφερθείτε στις προσπάθειες των Κυπρίων αρχιερέων να αποφύγουν την υποταγή της Εκκλησίας της Κύπρου και την κατάργηση του αυτοκέφαλου στο Πατριαρχείο της Αντιοχείας. Ποιο ήταν το τελικό αποτέλεσμα και ποια η σημασία του για την Εκκλησία της Κύπρου; Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά και οι παρακάτω όροι/έννοιες:

Αποστολική Εκκλησία	επικύρωση
----------------------------	------------------

(15 μονάδες)

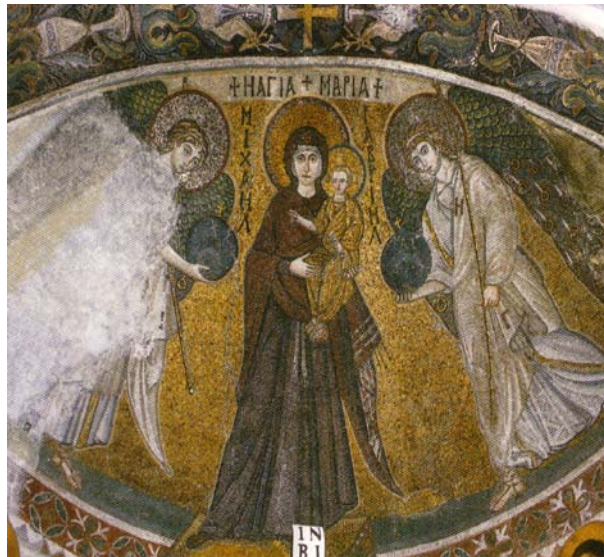
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 μονάδες)

Να απαντήσετε σε **ΕΝΑ (1) ΜΟΝΟ** από τα πιο κάτω ζητήματα.

- ΠΡΟΣΟΧΗ:**
1. Ορθή είναι κάθε απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και με άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
 2. Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Ζήτημα Πρώτο

Γ1.

Αφού παρατηρήσετε προσεκτικά τα πιο πάνω ψηφιδωτά και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

Α) Να αναφέρετε από ποιες εκκλησίες προέρχονται οι ψηφιδωτές παραστάσεις και σε ποια εποχή ανήκουν. (μον. 3)

Β) Να αναφέρετε δύο (2) διαφορές που παρουσιάζουν τα δύο ψηφιδωτά. (μον. 4)

Γ) Γιατί θεωρούνται μοναδικά και πώς σώθηκαν; (μον. 5)

Γ2.

[...] Την επομένη, Δευτέρα 5 Απριλίου, προσήλθε (ο Ηράκλειος) στην Αγία Σοφία ντυμένος ως απλός στρατιώτης και, αφού έπεσε πρηνής μπροστά στο ιερό, προσευχήθηκε, ενώπιον της συγκλήτου, της Εκκλησιαστικής ιεραρχίας και των εκπροσώπων των Δήμων. Στη συνέχεια στράφηκε προς τον Πατριάρχη και του είπε: «Στα χέρια του Θεού, της Μητέρας Του και τα δικά σου αφήνω αυτήν την πόλη και τον γιο μου» και παραλαμβάνοντας την αχειροποίητο εικόνα του Χριστού κατέβηκε στην παραλία. Εκεί αποχαιρέτησε την οικογένειά του, επιβιβάσθηκε στο πλοίο και αναχώρησε με τον στόλο, την ώρα που ο λαός εύχονταν και επευφημούσε. Και πως θα μπορούσε, βέβαια, η εκστρατεία να μην έχει θρησκευτικό χαρακτήρα, όταν οι Πέρσες, αλώνοντας τους Αγίους Τόπους, είχαν χλευάσει και φερθεί με τόση σκληρότητα στους Χριστιανούς; Όταν το ιερότερο κειμήλιο της Χριστιανοσύνης, ο Τίμιος Σταυρός, βρισκόταν στην έδρα του Μασδαϊσμού; [...]

<http://www.impantokratoros.gr/E9F38534.el.aspx>

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις:

A) Να αναφέρετε τα στοιχεία που αποδεικνύουν το θρησκευτικό χαρακτήρα των εκστρατειών του Ηράκλειου. **(μον.6)**

B) Ποιο ήταν το αποτέλεσμα του πολέμου του Ηράκλειου εναντίον των Περσών; **(μον.5)**

Γ3.

I. [...] Παρά το γεγονός ότι η ήττα των βυζαντινών δυνάμεων στο Μαντζικέρτ δε σήμανε τη στρατιωτική καταστροφή του Βυζαντίου, εντούτοις οι πολιτικές κυρίως εξελίξεις που είχε ήταν καταλυτικές όχι μόνο για το εσωτερικό του, αλλά και για τη σχέση του με τους γείτονες του και τη θέση του ως πολιτικού μορφώματος στο διεθνή χώρο. Αν και ουσιαστικά δεν υπήρξε απώλεια εδαφών τα γεγονότα που την ακολούθησαν, επιτάχυναν τη συρρίκνωση και τελικά την πτώση του Βυζαντίου. Αναμφισβήτητα, όπως επισημαίνει ο Αλ. Σαββίδης, δημιουργήθηκε μια νέα και αδιόρθωτη κατάσταση στην ανατολική Μικρά Ασία από τις ελεύθερες από κει και πέρα εισβολές των Σελτζούκων καβαλλάρηδων και τις εγκαταστάσεις των Τουρκομάνων νομάδων. Κατά τον ίδιο μελετητή η μάχη του Μαντζικέρτ είχε επιπτώσεις και στην βυζαντινή οικονομία, καθώς αποκλείστηκε από τις μεγάλες ποσότητες μαλλιού που προμηθεύονταν από τα ανατολικά υψίπεδα της Μ.Ασίας.

Η προώθηση και η εγκατάσταση των Τούρκων στη Μικρά Ασία είχε και άλλες προεκτάσεις. Η μάχη στο Μαντζικέρτ το 1071 θεωρείται σημαντικό ορόσημο της ιστορίας, επειδή οδήγησε σε δύο μεγάλης σημασίας διαδικασίες: τη βαθμιαία εγκατάσταση των Τούρκων στη Μικρά Ασία και, κατά συνέπεια, στον εξισλαμισμό των περιοχών αυτών, ενώ παράλληλα σηματοδότησε την αρχή της βυζαντινής επιθυμίας και προθυμίας να «ανοιχτούν» τα εδάφη της αυτοκρατορίας στις δυτικές ευρωπαϊκές δυνάμεις προκειμένου να απελευθερωθούν από τους απίστευτους, διανοίγοντας είκοσι πέντε χρόνια αργότερα το δρόμο για τους Σταυροφόρους. [...]

Ελισάβετ Βασιλακίδου, Η βασιλεία του Ρωμανού Διογένη (1068-1071), Θεσσαλονίκη 2009.

II. Και στέλνοντας αγγελιαφόρους (ο Μανουήλ Κομνηνός) ανακοίνωσε τα συμβάντα στους Κωνσταντινουπολίτες, παρουσιάζοντας τον εαυτό του κατά τρόπο ομοιοπαθή με το Ρωμανό Διογένη, καθώς και ο αυτοκράτορας εκείνος, όπως και αυτός ο ίδιος, κήρυξε κάποτε τον πόλεμο στους Τούρκους, άλλα έχασε το μεγαλύτερο μέρος του στρατού και πιάστηκε αιχμάλωτος.

Νικήτας Χωνιάτης, Χρονική Διήγησις, εκδ. I.A.Dieten, Βερολίνο 1975,191

Αξιοποιώντας στοιχεία των πιο πάνω παραθεμάτων και τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα εξής:

A) Ποιες ήταν οι συνέπειες της ήττας του βυζαντινού στρατού στο Μαντζικέρτ ; **(μον.6)**

B) Να συγκρίνετε τη μάχη του Μαντζικέρτ με τη μάχη του Μυριοκέφαλου. Γιατί ο Μανουήλ Α΄ Κομνηνός παρουσιάζει τον εαυτό του ομοιοπαθή με τον Ρωμανό Δ΄ Διογένη ; **(μον.6)**

Ζήτημα Δεύτερο

Γ1.

Η απόφαση του Βραγαδίνου να κρατήσει συγκεντρωμένες τις δυνάμεις που διέθετε στην Αμμόχωστο ήταν ορθή από την άποψη τουλάχιστον ότι η Αμμόχωστος ήταν η μοναδική πόλη που διέθετε άριστες οχυρώσεις και συνεπώς ήταν ικανή να αντέξει τις επιθέσεις των εισβολέων. Χωρίς να υπολογιστεί και το πλεονέκτημα της ύπαρξης ισχυρά προστατευμένου λιμανιού στην Αμμόχωστο. Ας μην ξεχνούμε ότι αναμενόταν η ισχυρή βοήθεια που θα έφθανε από τη Δύση, συνεπώς ο Βραγαδίνος, προσπάθησε πάση θυσία να κρατήσει την παραλιακή Αμμόχωστο στην οποία θα μπορούσε να φτάσει και να αποβιβαστεί με ασφάλεια η μεγάλη εκστρατευτική δύναμη που αναμενόταν. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι το εκστρατευτικό σώμα τελικά δεν κατόρθωσε να φθάσει, ο Βραγαδίνος όφειλε να κρατήσει την Αμμόχωστο αναμένοντάς το. [...] Σχεδόν ένα ολόκληρο χρόνο οι 8.000 περίπου υπερασπιστές της Αμμοχώστου απέκρουαν με επιτυχία και υπεράνθρωπη συνεχή προσπάθεια τις θυελλώδεις επιθέσεις πολύ περισσότερων από 100.000 πολιορκητών! [...] και όταν πλέον εκάμφθη από την πείνα και την εξάντληση, και όταν έγινε φανερό ότι η επί πολύ αναμενόμενη βοήθεια από τη Δύση δεν επρόκειτο να έλθει, τότε μόνο η πόλη αποφάσισε να παραδοθεί. Και παραδόθη, γι' αυτό και οι υπερασπιστές της γεύθηκαν την πρωτοφανή και τρομακτική αghριότητα και θηριωδία του Λαλά Μουσταφά [...].

Ιστορία της νήσου Κύπρου, Άντρου Παυλίδη, τόμος 3^{ος}, σελ.378-388

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις:

A) Να αναφέρετε ποιοι ήταν επικεφαλής της άμυνας της πόλης της Αμμοχώστου. **(μον. 2)**

B) Γιατί οι Τούρκοι χρειάστηκαν 11 περίπου μήνες (16 Σεπτεμβρίου 1570 -1 Αυγούστου 1571) για να καταλάβουν την Αμμόχωστο, ενώ κατέλαβαν σχετικά εύκολα τη Λευκωσία; **(μον. 5)**

Γ) Να αναφέρετε δύο (2) επιπτώσεις που είχε για τους Κύπριους η κατάληψη της Αμμοχώστου.

(μον. 4)

Γ2.

I. [...] Αν και η κρίση του 14^{ου}-15^{ου} αιώνα ανέκοψε τις αποστολές και επιβράδυνε το ρυθμό των ανακαλύψεων, αντιθέτως η ανόρθωση της Ευρώπης και η ενίσχυση των κρατών στη Δυτική Ευρώπη θα τις ανανεώσουν από το δεύτερο ήμισυ του 15^{ου} αιώνα. Μερικοί πρίγκιπες και πλοιοκτήτες δυναμικών περιοχών της Ιταλίας και της Ιβηρικής Χερσονήσου δίνουν την ώθηση. Θαλασσοπόροι και τυχοδιώκτες ρίχνονται στην ανακάλυψη άγνωστων τόπων. Οι λόγοι που τους σπρώχνουν να φύγουν είναι πολλοί. Οι διηγήσεις για χώρες όπου ξεχειλίζουν από χρυσάφι και σπάνια προϊόντα (μπαχαρικά, αρώματα, ζάχαρη και πολύτιμα υφάσματα)έχουν ξυπνήσει την όρεξη για κέρδος και το εμπορικό ενδιαφέρον. Η φιλοδοξία σπρώχνει τα νέα κράτη-ιδιαίτερα της Ιβηρικής Χερσονήσου που μόλις ολοκλήρωσαν την ανάκτησή τους-να επεκτείνουν την εξουσία τους σε νέα εδάφη[...].

S. Berstein, P. Milsa, Ιστορία της Ευρώπης, τομ.Α', μτφρ. Α.Κ. Δημητρακόπουλος, Αθήνα 1997, σελ.284-285

II. Ενώ οι Ινδιάνοι είχαν φιλικά αισθήματα, οι Ευρωπαίοι εισέβαλαν στις περιοχές της Αμερικής σαν πεινασμένοι λύκοι. Οι λόγοι για τους οποίους σκοτώθηκαν τόσο πολλοί ιθαγενείς είναι οι εξής: Πρώτο, γιατί οι Ευρωπαίοι που έφτασαν εδώ, είχαν την πεποίθηση ότι, επειδή οι ντόπιοι δεν πίστευαν στη χριστιανική θρησκεία, νομιμοποιούνταν να τους σκοτώνουν ή να τους αιχμαλωτίζουν[...] Δεύτερο, οι ιθαγενείς αυτοί ήταν οι πιο

ήσυχτοι και οι πιο ειρηνικοί άνθρωποι του κόσμου, εντελώς άοπλοι. Τρίτο, πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα αυτών που έχουν έρθει από την Ισπανία είναι ληστές, αποβράσματα της κοινωνίας, συρφετός κακοποιών.

Σύντομη Αναφορά για την καταστροφή των Δυτικών Ινδιών, 1552, του Επισκόπου Βαρθολομαίου Λας Κάζας (Las Casas), στο: H. Crieger, Die Neuzeit, Materialien für den Geschichtsunterricht, Φραγκφούρτη, 4 1978, 28.

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις:

A) Να καταγράψετε δύο (2) αίτια που οδήγησαν στις Ανακαλύψεις. **(μον.4)**

B) Να αναφέρετε δύο (2) θετικές και δύο (2) αρνητικές συνέπειες των Ανακαλύψεων. **(μον.8)**

Γ3.

Οι τρεις κοινωνικές τάξεις στη Γαλλία. Γκραβούρα εποχής.

Αφού παρατηρήσετε προσεκτικά την πιο πάνω γελοιογραφία και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

A) Να παρουσιάσετε τα αίτια που οδήγησαν στη Γαλλική Επανάσταση. **(μον.6)**

B) Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο (2) μεταβολές που επέφερε η Γαλλική Επανάσταση στους διάφορους τομείς της ζωής, ώστε να δικαιολογείται η άποψη ότι «επιτέλεσε έργο διαχρονικό, όχι μόνο για τη Γαλλία, αλλά και για ολόκληρο τον κόσμο».

(μον.6)

Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Ξανθούλα Λετυμπιώτου

και οι πιο ειρηνικοί άνθρωποι του κόσμου, εντελώς άοπλοι. Τρίτο, πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα αυτών που έρθει από την Ισπανία είναι ληστές, αποβράσματα της κοινωνίας, συρφετός κακοποιών.

Σύντομη Αναφορά για την καταστροφή των Δυτικών Ινδιών, 1552, του Επισκόπου Βαρθολομαίου Λας Κάζας (Las Casas), στο: H. Crieger, Die Neuzeit, Materialien für den Geschichtsunterricht, Φραγκφούρτη, 4 1978, 28.

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις:

A) Να καταγράψετε δύο (2) αίτια που οδήγησαν στις Ανακαλύψεις. (μον.4)

B) Να αναφέρετε δύο (2) θετικές και δύο (2) αρνητικές συνέπειες των Ανακαλύψεων. (μον.8)

Γ3.

Οι τρεις κοινωνικές τάξεις στη Γαλλία. Γκραβούρα εποχής.

Αφού παρατηρήσετε προσεκτικά την πιο πάνω γελοιογραφία και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

A) Να παρουσιάσετε τα αίτια που οδήγησαν στη Γαλλική Επανάσταση. (μον.6)

B) Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο (2) μεταβολές που επέφερε η Γαλλική Επανάσταση στους διάφορους τομείς της ζωής, ώστε να δικαιολογείται η άποψη ότι «επιτέλεσε έργο διαχρονικό, όχι μόνο για τη Γαλλία, αλλά και για ολόκληρο τον κόσμο».

(μον.6)

Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

Ξανθούλα Λετυμπιώτου

Τσαγκαρίδης Αντρέας

Χρύσω Νικολάου Παπασάββα
Χρίστος Μαυρέσης